

2'arin

Leygardagur 13. november 1999

– Eitt undur skal til um eg skal spæla fótbólt aftur

miðsíðurnar

Alskurin til málið drívur verkið

- Føroyskt er eitt ótrúligt mál, størri enn vit geva okkum far um til dagligt. Við samheitaorðabókini vóni eg, at okkara mál í talu og skrift verður fjølbroyttari og litríkari, sigur Henning Thomsen, sum nú leggur síðstu hond á føroyska samheitaorðabók

Turið Kjølbro

Sig so tað, at føroyskt ikki er eitt fjølbroytt mál. Annað kunnu vit ikki staðfesta, nú vit hava kagað í nýggju føroysku samheita- og skyldskaparorðabókina, ið Henning Thomsen í Havn ger og leggur til rættis. Sum dømi kunnu vit nevna, at á donskum eru nýggju ymisk heiti fyr seyd, á føroyskum ikki færri enn 516. Og tá tosa vit um livandi seyð. Sambært Henningi Thomsen eru ongi mál í heiminum, ið hava fleiri heiti fyr seyd, og tí hevur hann søkt um at fáa hetta metið í metbókina hjá Guinness. Tú kanst siga orðið *ganga* á uml. 220 mátar, *vindur* á uml. 140 mátar, og *Ádú ádú* á óteljandi mátar eisini.

Gongst sum hævundurin ætlar, kemur fyrsta samheitaorðabókina á føroyskum út fyrst í komandi ári. Henning Thomsen leggur nú síðstu hond á verkið, eftir eru bert snøklar og smávegis rættingar, og beint eftir ársskið fer bókina til prentingar. Og tað verður ikki hessini bók í stódd, størri enn nokur onnur bók, sum er givin út á føroyskum.

Frá krossorðum til orðabók

Orðabókaarbeiðið hevur ikki eyðkent livið hjá Henningi Thomsen, sum er ættaður úr Vági. Hann hevur verið sjómaður í nógv ár, gróttlaðari í Havn, og træsker, uppfinnari, listamálar og krossorðasmiður er hann eisini. Tað vóru í grundini krossorðagátarnar, ið hava stóra áhuga Hennings, sum gjørdur, at hann fór undir at gera samheitaorðabókina fyr áttá árum síðani.

- Eg havi altíð loyst dansk krossorðagátur, seinni komu tær hálv-donsku orðagátarnar, og tær dámdi mær ikki. Tí fór eg sjálvur undir at gera føroyskar krossorðagátur, og tá sá eg skjótt, at tøvur var á eini samheitaorðabók. Eg fór tí undir at gera eina, men frá byrjan av havi eg lagt dent á, at hon skal ikki vera so akademisk sum tær donsku av hesum slag eru. Bókin er bæði skyldskapar- og samheitaorðabók, kross- og hugtakaorðabók. Hon vísir eins nógv á valkostir sum á verulig

samheiti. Tí kann brúkarin finna annað orð enn tað, sum hann hevði í huganum, av tí at orðið kanska ikki hóskaði í stíli ella tí, at neyðugt var við einum øðrum avbrigði við somu merking, sigur Henning Thomsen.

Henning roknaði í byrjanini við, at arbeiðið fór at taka 2-3 ár, men nú situr hann á áttanda ári og arbeiðir.

- Eg havi ongantíð mist mótið, havi gott tol, og mær dámar væl at putlast við slíkt. Til tíðir havi eg verið noyddur at verið burturi frá hesum arbeiðinum fyr at vinna nøkur oyru á liva fyr.

Tá ið vit spyrja hann, hvat drívur verkið, svarar hann, at áhugin fyr máli og serstakligum føroyskum altíð hevur verið

stóður.

- Alskurin til málið drívur verkið. Føroyskt er eitt ótrúligt mál, størri enn vit geva okkum far um til dagligt. Við hesi bókini vóni eg, at okkara mál í talu og skrift verður fjølbroyttari og litríkari. Í staðin fyr at brúka keðilig og lögín donsk og útlendsk orð, fara fólk at brúka nýtilig føroysk orð, sigur Henning.

Fortreytnar at gera slíkt arbeiði, sigur Henning, er áhugin. - Eg var liðugur við realskúlan í 1950, og tað er avmarkað, hvat tað hevur givið mær av førnigi til slíkt arbeiði.

Eingin fyrmynd

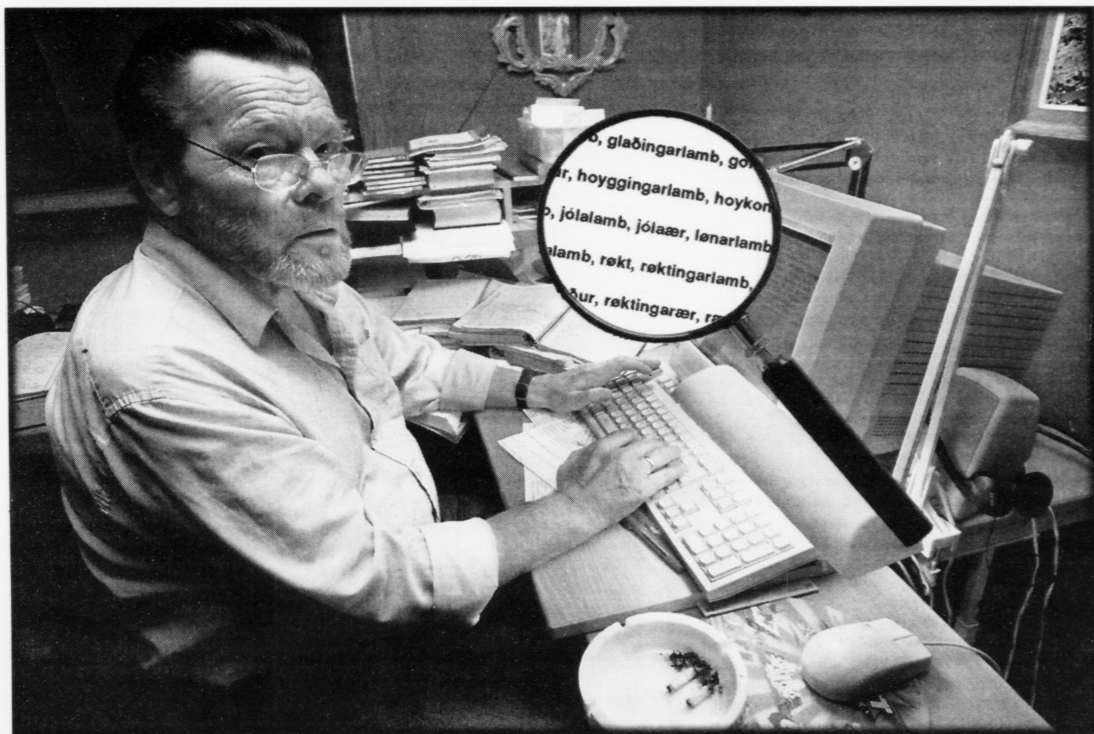
Samheitaorðabókina hjá Henningi

Thomsen er ikki sum aðrar. Hon er bæði í starvaðari raðfylgju og við leitorðum. Hann hevur ikki nakra ávísar fyrmynd í arbeiðinum, manngongdin og arbeiðshátturin eru heilt hansara egni. Telduforritið, orðabókin verður gjørd á, er tillagað arbeiðshátt hansara.

- So hvørt arbeiðið við at gera móðurmálsorðabókina leið, fekk eg útskriftir haðani, sum eg havi brúkt í arbeiðinum, sigur Henning Thomsen.

Tá ið Henning hevur latið handritið frá sær, er arbeiðið kortini ikki liðugt. Hann hevur ætlanir um at halda fram við arbeiðinum, soleiðis at bókina um nøkur ár kann koma út aftur endurskoðað og við ískoyti.

Føroyamálsdeildin hevur veitt Henningi hollan fakligan og tekniskan stuðul, og í seinastuni eisini Sveinur Tummasson. Tað er ikki fyrr enn fyr stuttum, at Henning Thomsen hevur fingið peningaligan stuðul til arbeiðið. Frá Norsk Språkråd hevur hann fingið 300.000 krónur, frá Føroya Landsstýri 40.000, og frá einstaklingum og fyrirkum uml. 40.000. Tíggju prosent av hesi seinastu upphæddini eru sett í grunnin, Málstuðulsgrunnin, og ætlanin er, at grunnurin, tá ið hann er vorðin størri, skal stuðla arbeiði til frama fyr mál okkara.

- Frá ungum árum havi eg loyst allar tær krossorðagátur, sum mær eru komnar í hendur, á donskum sjálvandi, tí tá funnst ongar føroyskar krossorðagátur. Tá eg sjálvur fór undir at gera føroyskar orðagátur, sá eg, hvussu stóru tøvur er á eini føroyskari samheitaorðabók, sigur Henning Thomsen.

Mynd: Jens Kristian Vang